

ON ALL SOULS DAY

Autumn has donned its gray raiment,
Leaves have fallen from trees, swept up by the wind –
Today, the church bell calls for sad morning prayers
For the souls of the dead, ringing with an echo...

And the mournsome echo of the bells flows –
Above the towns, fields and quiet villages,
And it proclaims stern, eternal truths –
And it beckons, pointing to the cemeteries!

So, as if following the bell's echo...
Although I am far away from my native land,
I can see the graves covered with moss,
And a great number of old crosses on the graves.

And with the eyes of my sad soul,
I look for the graves where my parents lie –
In my sad daydream... in the cemetery silence,
I see a grave – but it is no longer a fresh grave.

So in my thoughts I hurry to the grave of my mother,
And I look for my father's fresh grave –
Oh God, oh God! – I wish at least my hands
Could cover your graves with flowers.

Why can't I in person
Hug their graves with my arms? In the cemetery silence
Maybe from afar – in their graves
My mother and father will hear their child's pain?

So whispering my words of complaint – and of tenderness...
I speak to the cold graves of my ancestors,
I, in a foreign land – amid longing...
I renew my vows of memory to my parents.

Because today, lands and seas separate me
From the beloved graves of my native country,
And only the sad birch tree in the cemetery
Weeps over them... with its tears of morning dew.

And the cold blustery wind hums prayers...
It moans pitifully in the leafless bushes –
With an orphan's complaint, it begs for mercy,
In this way, it painfully complains to the graves.

[I dedicate this poem to the memory of my beloved parents.]

By Bronisława Wolnik

Translated by Joanna Radwańska-Williams

W DZIEŃ ZADUSZNY

Jesień [Jasień] przybrała swą szarą szatę,
Liście z drzew spadły, wiatr je unosi –
Dziś dzwon kościelny smutną roratę,
Cieniom umarłych, swem echem głosi...

I płynie echo dzwonów grobowe –
Nad miasta, pola i ciche sioła,
I głosi prawdy wieczne, surowe –
I na cmentarze wskazuje, woła!

Więc jakby idąc za jego echem...
Choć jestem zdala od stron rodzinnych,
Widzę ja groby porośłe mechem,
I wiele krzyży starych, mogilnych.

I szukam wzrokiem mej smutnej duszy,
Gdzie groby moich rodziców leżą –
W smutnem dumaniu... cmentarnej głuszy,
Widzę mogiłę – lecz już nie świeżą.

Więc biegnę myślą na grób mej matki,
I szukam ojca świeżej mogiły –
Ach Boże Boże! – Gdyby choć w kwiatki
Me ręce groby wasze okryły.

Czemuż nie mogę w moje objęcia
Ująć ich mogił? W cmentarnej ciszy
Może choć zdala – boleść dziecięcia
Matka i ojciec w grobie usłyszy?

Więc szepcząc słowa skargi – pieszczoty...
Do zimnych mogił ojców przemawiam,
Ja na obczyźnie – w pośród tęsknoty...
Pamięć rodzicom, śluby ponawiam.

Bo mię dziś dzielą lądy i morza,
Od stron rodzinnych mogił kochanych,
I tylko smutna cmentarna brzoza
Płacze nad nimi... łzą rós porannych.

A wicher chłodny modlitwy szemrze...
W bezlistnych krzewach kwili żałośnie –
Skargą sierocą o litość żebrze,
Tak się mogiłom skarży boleśnie.

(Pamięci moich [moim] ukochanych rodziców, poświęcam).

By Bronisława Wolnik

ANNOTATIONS

W DZIEŃ ZADUSZNY

DZIEŃ ZADUSZNY: In Poland, All Souls' Day is called **Zaduszki** or **Dzień Zaduszny**. It is a custom to visit the graves of loved ones in the cemetery on that day. The cemetery is full of people sweeping the graves and leaving flowers and burning candles in honor of their departed loved ones. The root of the masculine adjective **Zaduszny** is the feminine noun **dusza** 'soul'. This is the day of honoring all departed souls, praying **za dusze** 'for souls'. See [Zaduszki - Wikipedia](#)

*Jesień [Jasień] przybrała swą szarą szatę,
Liście z drzew spadły, wiatr je unosi –
Dziś dzwon kościelny **smutną roratę**,
Cieniom umarłych, swem echem głosi...*

Jesień [Jasień]: The correct spelling for 'autumn (fall)' is **jesień** (feminine noun).

smutną roratę: 'sad morning prayers'. The feminine plural noun **roraty** (here in the feminine singular, accusative case) refers to the 'rorate mass' at dawn during Advent (the period preceding Christmas), honoring the Virgin Mary. The poet has taken poetic license to refer to this mass during All Souls', which is earlier than Advent in the liturgical calendar. See [Roraty – Wikipedia](#), [wolna encyklopedia](#), [Rorate caeli - Wikipedia](#)

Cieniom umarłych, swem echem głosi: Literally, 'For the shades of the dead, proclaims with its own echo'. The form **swem** (instrumental singular case) of the possessive pronoun **swój** 'one's own' is archaic; the contemporary Polish form is **swym**.

*I płynie **echo dzwonów grobowe** –
Nad miasta, pola i **ciche siola**,
I głosi prawdy wieczne, surowe –
I na cmentarze wskazuje, woła!*

echo dzwonów grobowe: Literally, 'the grave echo of the bells'. The neuter singular adjective **grobowe** 'grave, mournsome' is derived from the masculine noun **grób** 'grave'.

ciche siola: 'quiet villages'. The neuter noun **siolo** 'village' (here in the plural, accusative case **siola**) is poetic/archaic; the more usual word is the feminine noun **wieś** 'village, countryside' and its diminutive **wioska** 'small village'.

I na cmentarze wskazuje, woła: Literally, 'And to cemeteries [it] points, calls'.

Więc jakby ***idąc za jego echem...***
Choć jestem zdala ***od stron rodzinnych,***
Widzę ja groby ***porośłe mechem,***
I wiele krzyży starych, mogilnych.

idąc za jego echem: Literally, 'going after its echo'.

od stron rodzinnych: Literally, 'from native parts'. The adjective ***rodzinny*** 'family, native' (here in the genitive plural ***rodzinnych***) is derived from the feminine noun ***rodzina*** 'family'.

porośłe mechem: Literally, 'overgrown with moss'. The instrumental singular form ***mechem*** of the masculine noun *mech* 'moss' is grammatically non-standard; the usual form is ***mchem***.

I wiele krzyży starych, mogilnych: Literally, 'And many crosses [that are] old, grave'. The masculine adjective ***mogilny*** 'grave' (here in the genitive plural case ***mogilnych***) is derived from the feminine noun ***mogiła*** 'grave'. The words ***grób*** 'grave' and ***mogiła*** 'grave' are synonyms, but the latter can be used more extensively in a metaphorical sense; see ['grób' i 'mogiła' – czy to wyrazy bliskoznaczne? Poradnia językowa \(lodz.pl\)](#) Also, ***grób*** can refer to a sepulcher or a tomb, while ***mogiła*** connotes burial in the ground. See [grób | translate Polish to English - Cambridge Dictionary](#)

I szukam wzrokiem mej smutnej duszy,
Gdzie groby moich rodziców leżą –
W smutnem dumaniu... cmentarnej głuszy,
Widzę mogiłę – lecz już nie świeżą.

Gdzie groby moich rodziców leżą –

W smutnem dumaniu... cmentarnej głuszy: Literally, 'Where the graves of my parents lie – In sad daydream... in cemetery silence'. The neuter noun/gerund ***dumanie*** 'daydream' is derived from the verb ***dumać*** 'to daydream, think deeply, ponder'. The feminine noun ***głusza*** 'silence, wilderness, isolated/desolate place' is derived from the root ***głuch-*** (masculine adjective ***głuchy*** 'deaf', verb ***ogłuchnąć*** 'to go deaf'). The adjective ***cmentarny***, here in the feminine singular locative case ***cmentarnej***, is derived from the masculine noun ***cmentarz*** 'cemetery'.

Więc ***biegnę myślą*** na grób mej matki,
I szukam ojca świeżej mogiły –
Ach Boże Boże! – ***Gdyby choć w kwiatki***
Me ręce groby wasze okryły.

biegnę myślą: Literally, 'I run with thought'.

Gdyby choć w kwiataki

Me ręce groby wasze okryły: Literally, 'If at least in flowers / My hands covered [would cover] your graves'. The feminine plural possessive pronoun **me** (singular **moja**) is poetic/archaic; the usual contemporary form is **moje**.

Czemuż nie mogę w moje objęcia

Ująć ich mogił? W cmentarnej ciszy

Może choć zdala – **boleść dziecięcia**

Matka i ojciec w grobie usłyszcy?

Czemuż nie mogę w moje objęcia

Ująć ich mogił: Literally, 'Why can't I in my embrace / Take/embrace their graves'. The suffix **-ż** in the interrogative word **czemu** 'why' adds intensity, such as in the expressions 'why on earth' or 'why oh why'.

boleść dziecięcia

Matka i ojciec w grobie usłyszcy: Literally, 'the pain of the little child / Mother and father in the grave will hear'. The feminine noun **boleść** 'pain, agony, anguish' is derived from the masculine noun **ból** 'pain'. The neuter noun **dziecię** 'child' (here in the genitive singular case, **dziecięcia**) is poetic; it is the root from which the usual word for child (neuter noun **dziecko** 'child') is derived as a diminutive. Thus **dziecię** means 'little child' but at the same time has an elevated and lyrical connotation; for example, this noun, rather than **dziecko**, is the one usually used for baby Jesus, as in the Polish patriotic Christmas carol **Podnieś rękę, Boże Dziecię, błogostaw Ojczyznę miłą** 'Raise your hand, oh Divine Child, and bless our beloved Homeland'.

Wiec szepcząc słowa skargi – pieszczoty...

Do zimnych mogił ojców przemawiam,

Ja na obczyźnie – w pośród tęsknoty...

Pamięć rodzicom, śluby ponawiam.

Pamięć rodzicom, śluby ponawiam: Literally, 'Memory to parents, I renew vows'.

Bo **mię dziś dzielą lądy i morza,**

Od stron rodzinnych mogił kochanych,

I tylko smutna cmentarna brzoza

Płacze nad nimi... **łzą rós porannych.**

mię dziś dzielą lądy i morza: 'lands and seas today separate/divide me'. The form of the accusative case of the personal pronoun **mię** 'me' (nominative case **ja** 'I') is archaic/dialectal; the contemporary form is **mnie**.

Od stron rodzinnych mogił kochanych: Literally, 'From beloved graves of native parts'. The adjective **rodzinny** 'family, native' (here in the genitive plural **rodzinnych**) is derived from the feminine noun **rodzina** 'family'.

łzę rós porannych: Literally, 'with a tear of morning dews'. The genitive plural form **rós** of the feminine noun **rosa** 'dew' is an alternate form; the usual grammatical form is **ros**. See [rosa – Wikisłownik, wolny słownik wielojęzyczny \(wiktory.org\)](#)

A **wicher chłodny** modlitwy szemrze...
W bezlistnych krzewach kwili żałośnie –
Skargą sierocą o litość żebrze,
Tak się mogłom skarży boleśnie.

wicher chłodny: Literally, 'cool [strong] wind'. The masculine noun **wicher** 'wind' connotes a strong wind or gale, as during a storm; the usual word for 'wind' is **wiatr**.

(**Pamięci moich [moim] ukochanych rodziców**, poświęcam).

Pamięci moich [moim] ukochanych rodziców: Literally, 'To the memory of my beloved parents, I dedicate'. In the printed copy, the form of the possessive pronoun **mój** 'my' is dative plural **moim** 'to my', but grammatically according to the context, it should be the genitive plural **moich** 'of my'. See [mój - Odmiana przez przypadki przymiotnika mój • Odmiana.NET](#)